

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Voorstel van wet
tot wijziging van de Participatiewet ten behoeve van de werkvoorzieningen voor visueel beperkten

Allen die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is dat de uitvoering van de werkvoorzieningen ten behoeve van de ondersteuning bij de arbeidsinschakeling van personen met een visuele beperking die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet wordt ondergebracht bij het UWV;

Zo is het dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I PARTICIPATIEWET

De Participatiewet wordt als volgt gewijzigd:

A

Aan artikel 7, tiende lid, wordt toegevoegd „, en een werkvoorziening als bedoeld in artikel 10h”.

B

In artikel 8a, tweede lid, onderdeel f, onder 2, vervalt “visuele of”.

C

In artikel 10e, tweede lid, onderdeel c, onder 2, vervalt “visuele of”.

D

Na artikel 10g wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 10h. Werkvoorzieningen visueel beperkten

1. Het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen heeft tot taak personen als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, met een visuele beperking te ondersteunen bij de arbeidsinschakeling door middel van het bekostigen van werkvoorzieningen.
2. Onder werkvoorzieningen als bedoeld in het eerste lid worden uitsluitend verstaan:
 - a. intermediaire activiteiten voor personen met een visuele beperking;

- b. meeneembare voorzieningen voor de inrichting van de arbeidsplaats, de productie- en werkmethoden, de inrichting van de opleidingsplaats of de proefplaats die in overwegende mate op het individu van de persoon, bedoeld in het eerste lid, zijn afgestemd; en
 - c. de bij de arbeid of opleiding te gebruiken hulpmiddelen, die in overwegende mate op het individu van de persoon, bedoeld in het eerste lid, zijn afgestemd.
3. Het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen kan op aanvraag van personen als bedoeld in het eerste lid of het college een werkvoorziening toekennen en voor die personen bekostigen.
 4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels gesteld worden over:
 - a. de omvang en de inhoud van de aanspraak, bedoeld in het derde lid; en
 - b. de voorwaarden waaronder de werkvoorziening wordt verleend.
 5. In afwijking van de artikelen 17, 18, 18a en paragraaf 6.4 voert het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen dit artikel uit met overeenkomstige toepassing van de artikelen 2:7, 2:9, 2:31, 2:58, 2:59, 2:60, 2:61, 2:63, 2:64, 2:65 en 2:69 van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten.
 6. Het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen kan de toekenning, bedoeld in het derde lid, weigeren, indien:
 - a. het na een eerdere herziening, intrekking of weigering van een toekenning op grond van het vijfde lid heeft vastgesteld dat:
 - 1°. de persoon, bedoeld in het derde lid, onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beslissing zou hebben geleid;
 - 2°. de persoon niet voldoet aan de aan de werkvoorziening verbonden voorwaarden; of
 - 3°. de persoon de werkvoorziening niet of voor een ander doel gebruikt;
 - b. de persoon, bedoeld in het derde lid, aanspraak kan maken op voorzieningen die zijn getroffen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten, de Wet sociale werkvoorziening, de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen of de Wet overige OCW-subsidies, en de aanvraag ondersteuning op grond van die wetten betreft.
 7. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de vergoeding van de werkvoorziening.

ARTIKEL II OVERGANGSRECHT

De artikelen 7, 8a en 10e van de Participatiewet, zoals die luiden onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, blijven van toepassing op aanvragen voor werkvoorzieningen ten behoeve van visueel beperkten die op dat moment zijn ingediend bij het college.

ARTIKEL III INWERKINGTREDING

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

D. Wiersma

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties,

R.W. Knops

CONCEPT

Memorie van toelichting

I. ALGEMEEN

Hoofdstuk 1 Inleiding

Dit wetsvoorstel heeft tot doel om de uitvoering van technische werkvoorzieningen voor mensen uit de doelgroep Participatiewet met een visuele beperking over te dragen aan het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV), op een vergelijkbare manier als bij de tolkvoorziening is gebeurd in het kader van de Wet centraliseren tolkvoorzieningen auditief beperkten leef- en werkdomein, luisterlijnen en vertrouwenswerk jeugd (hierna: Wet centraliseren tolkvoorzieningen).¹ Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de brief van de voormalige Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 11 december 2020 aan de Tweede Kamer.²

Sinds de inwerkingtreding van de Participatiewet op 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het bieden van de ondersteuning aan mensen met een arbeidsbeperking die kunnen werken. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer het bieden van arbeidsondersteuning aan mensen met een visuele beperking³, waaronder de uitvoering van voorzieningen gericht op werk.

Tijdens de behandeling van het voorstel voor een Invoeringwet Participatiewet in de Tweede Kamer heeft de toenmalige Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid het belang benadrukt van behoud van de voorheen opgebouwde expertise door SW-bedrijven⁴ voor het op weg helpen en houden van een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor mensen met een visuele beperking. Als uitvloeisel hiervan is in vier arbeidsmarktregio's het pilotproject Zichtbaar in Werk gehouden.⁵ Dit pilotproject is uitgevoerd door Bartiméus, in samenwerking met en met ondersteuning door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Visio, het UWV, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de Oogvereniging, SBCM (het Kenniscentrum en Arbeidsmarkt- & Opleidingsfonds voor de sociale werkgelegenheid) en het Instituut Gak. De Tweede Kamer is daarover geïnformeerd bij de brieven van 24 juni 2016, 14 oktober 2016 en 17 januari 2018.⁶

Over de uitkomsten van de pilot is een eindrapport Zichtbaar in Werk uitgebracht. De toenmalige Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft de Tweede Kamer hierover geïnformeerd bij brief van 15 november 2019.⁷ De pilot richtte zich op jongeren die een opleiding volg(d)en resulterend in een startkwalificatie. Binnen de pilot Zichtbaar in Werk werd in 2017 en 2018 geëxperimenteerd met het borgen van expertise en het begeleiden van blinde en slechtziende jongeren naar werk. Aan de pilot hebben 26 jongeren deelgenomen. Ter ondersteuning is tijdens de pilotperiode een landelijk Expertisecentrum Arbeid voor mensen met een visuele beperking ingericht dat samenwerkt met de regionale werkbedrijven. Het eindrapport deed een aantal

¹ Kamerstukken II 2018/19, 35070, nr. 2.

² Kamerstukken II 2020/21, 35070, nr. 14.

³ Onder mensen met een visuele beperking wordt in dit wetsvoorstel hetzelfde verstaan als mensen met een visuele handicap.

⁴ SW staat voor Sociale Werkvoorziening.

⁵ <http://www.zichtbaarinwerk.nl/>.

⁶ Kamerstukken II 2016/17, 34352, nr. 18, Kamerstukken II 2017/18, 34352, nr. 40 en 78.

⁷ Kamerstukken II 2018/19, 34352, nr. 181.

aanbevelingen om de dienstverlening aan visueel beperkten in de Participatiewet te verbeteren:

- Zorg op school voor adequate voorlichting aan de jongeren, hun ouders, school en ondersteuners over werkmogelijkheden en de ondersteuning daarbij.
- Richt één permanent steunpunt/servicepunt over werken met een visuele beperking in waar informatie en advies, aanvraag specialistische ondersteuning bij het vinden en houden van werk en werkvoorzieningen/hulpmiddelen samengebundeld zijn.
- Richt per arbeidsmarktregio een contactpersonen netwerk in voor werken met een visuele beperking en geef hier ruchtbaarheid aan.
- Communiceer de mogelijkheden van werken met een visuele beperking veel beter.
- Organiseer een verbetertraject voor werkvoorzieningen/hulpmiddelen, met name over de bekendheid over de processtappen en de mogelijkheden van werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking.
- Faciliteer het in beeld brengen van de arbeidsmogelijkheden van de werkzoekende.

In genoemde brief aan de Kamer gaf de toenmalige staatssecretaris aan dat de uitkomsten van de pilot in zijn algemeenheid aansluiten op de uitkomsten op het ingezette beleid, waaronder die van het Breed Offensief. Doel van het Breed Offensief is om meer mensen met een beperking aan (duurzaam) werk te helpen. Met betrekking tot de aanbeveling voor één permanent landelijk servicepunt en een verbetertraject voor hulpmiddelen bij gemeenten is met gemeenten en betrokkenen (sector, UWV) overlegd over verbetermogelijkheden.

De uitkomsten van dat overleg zijn geschetst in de brief van 11 december 2020.⁸ De ondersteuning van mensen met een visuele beperking heeft verbetering. Terwijl circa de helft van de mensen met een arbeidsbeperking aan de kant staat is dit bij mensen met een visuele beperking ongeveer twee derde. Het gaat om een beperkte doelgroep waarvoor veelal gespecialiseerde expertise nodig is. Het voornaamste knelpunt is dat die expertise niet bij alle gemeenten beschikbaar is of daarin kan worden voorzien. UWV heeft veel expertise en ervaring met het beoordelen en verstrekken van noodzakelijke technische voorzieningen voor mensen met een visuele beperking. Bovendien is de uitvoering van deze voorzieningen bij UWV gecentraliseerd. Om die redenen gaf de toenmalige staatssecretaris aan voornemens te zijn om het beoordelen en verstrekken van noodzakelijke werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking over te dragen aan het UWV, op een vergelijkbare manier als de centralisatie van de tolkvoorziening. Met de Wet centraliseren tolkvoorzieningen is de verstrekking van de tolkvoorziening voor auditief beperkten vanaf 1 juli 2019 overgegaan van de gemeenten naar UWV.

De Participatiewet behoort tot de portefeuille van de Staatssecretaris van SZW; het UWV tot de portefeuille van de Minister van SZW. Omdat het zwaartepunt van dit wetsvoorstel de Participatiewet betreft, zal het wetsvoorstel vanuit SZW worden ondertekend door de staatssecretaris. De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is medeondertekenaar van dit wetsvoorstel, vanwege het feit dat het UWV – een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan – een nieuwe taak krijgt.⁹

⁸ Kamerstukken II 2020/21, 35070, nr. 14.

⁹ Artikel 6 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen.

In het vervolg van deze memorie wordt eerst ingegaan op de inhoud van het wetsvoorstel (hoofdstuk 2). Daarna komen overige relevante aspecten (hoofdstuk 3) en de flankerende maatregelen aan de orde (hoofdstuk 4). Vervolgens wordt ingegaan op financiële gevolgen en regeldruk (hoofdstuk 5) en de uitgebrachte adviezen en commentaren (hoofdstuk 6). Tot slot wordt ingegaan op inwerkingtreding en overgangsrecht (hoofdstuk 7).

Hoofdstuk 2 Inhoud wetsvoorstel

In de inleiding is geschetst dat de ondersteuning van mensen met een visuele beperking en met name de uitvoering van voorzieningen verbetering behoeft. Dit wetsvoorstel heeft tot doel om de uitvoering van technische werkvoorzieningen voor mensen uit de doelgroep Participatiewet met een visuele beperking te verbeteren. Daartoe wordt de uitvoering van deze technische werkvoorzieningen door gemeenten overgedragen aan het UWV, op een vergelijkbare manier als bij de tolkvoorziening is gebeurd in het kader van de Wet centraliseren tolkvoorzieningen en wordt voorgesteld de Participatiewet te wijzigen. Deze beleidsinzet zorgt voor eenduidigheid wat betreft de toegankelijkheid van werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking en verbetert daarmee hun positie aanmerkelijk. Dit wordt hieronder toegelicht.

Ongeveer 240 jongeren met een visuele beperking komen per jaar van school en komen niet of moeilijk aan het werk.¹⁰ Daarvan vindt nu slechts een derde duurzaam werk. Als zij geen werk hebben, behoren zij in beginsel tot de doelgroep van de Participatiewet. Gemeenten hebben blijkens de pilot en de inzichten van betrokken partijen echter op zo'n kleine groep niet de vereiste deskundigheid. Ook van de volwassenen met een visuele beperking lukt het twee derde niet een betaalde baan te krijgen. Belangrijk hierbij is de expertise inzake de verstrekking van werkvoorzieningen en hulpmiddelen. Dat is lastig voor individuele gemeenten. Zij krijgen maar een enkele hulpvraag per jaar. Bovendien kunnen de kosten van werkvoorzieningen en hulpmiddelen voor individuele gemeenten hoog zijn. Anders dan gemeenten heeft het UWV wel veel expertise en ervaring met de uitvoering van noodzakelijke werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking. Bovendien is een winstpunt dat de uitvoering van deze voorzieningen bij het UWV gecentraliseerd plaatsvindt.

In de tweede plaats voert het UWV nu ook al in het kader van de Wet overige OCW-subsidies (WOOS) de onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een visuele beperking uit. Jongeren met een visuele beperking zijn dus in beeld bij het UWV als zij op school zitten en een voorziening nodig hebben. Wanneer zij de school verlaten en toetreden tot de arbeidsmarkt zijn zij op grond van dit wetsvoorstel voor de verstrekking van noodzakelijke werkvoorzieningen niet afhankelijk van een andere uitvoerder. Door het wetsvoorstel wordt bereikt dat UWV verantwoordelijk is voor de verstrekking van werkvoorzieningen voor mensen met een visuele beperking, zowel voor jongeren die doorstromen uit het onderwijsdomein naar het werkdomein als volwassenen in het werkdomein.

¹⁰ Rapportage ambulante ondersteuning scholieren met een visuele beperking 2015.

Van belang is ook de handreiking 'Het werkt anders' die het College voor de Rechten van de Mens op 23 september 2020 heeft gepubliceerd.¹¹ In opdracht van het College heeft het Nivel op basis van een quick scan van de literatuur en gesprekken met ervaringsdeskundigen onderzoek gedaan naar de knelpunten die mensen met een zintuiglijke beperking ervaren op het terrein van werk en de mogelijke oplossingen. Het gaat hierbij om mensen met een visuele of auditieve beperking. Bevordering van de arbeidsparticipatie van deze mensen draagt bij aan de naleving van het VN-verdrag handicap. De handreiking beschrijft diverse oplossingsrichtingen voor het bevorderen van arbeidsparticipatie, zoals aanpassingen in wet- en regelgeving, betere bemiddeling en informatievoorziening, betere voorbereiding op de arbeidsmarkt en aanpassingen van de werkomstandigheden. Volgens de handreiking moet de regelgeving eenvoudiger en meer uitgaan van de mensen met een beperking zelf. Voor werkgevers moet het aantrekkelijker gemaakt worden om mensen met een beperking aan te nemen. Met de voorgestelde wetwijziging wordt naar het oordeel van de regering tegemoetgekomen aan de aanbevelingen van de handreiking.

De voorgenomen wetwijziging betekent dat het UWV verantwoordelijk wordt voor het verstrekken van hulpmiddelen en werkvoorzieningen aan mensen met een visuele beperking uit de Participatiewet. Bij hulpmiddelen en werkvoorzieningen kan worden gedacht aan voorzieningen als een brailleleesregel, een voorleeshulp, aanpassingen in de software en dergelijke. Steeds gaat het om voorzieningen die direct verbonden zijn aan het hebben van een visuele beperking. Bepalend is welke ondersteuning in de concrete situatie nodig is. Dit is ter beoordeling aan het UWV, in samenspraak met de visueel beperkte. In beginsel is de overdracht van werkvoorzieningen aan UWV, net als bij de tolkvoorziening, budgettair neutraal.

Gemeenten blijven, net als bij de tolkvoorziening, verantwoordelijk voor de arbeidsondersteuning in den brede, zoals de inzet van een jobcoach en de vervoersvoorziening. Een jobcoach en vervoersvoorziening zijn immers niet specifiek gericht op mensen met een visuele beperking, maar worden ook gebruikt door mensen met andere beperkingen.

Anders dan bij de Wet centraliseren tolkvoorzieningen ziet dit wetsvoorstel alleen op het werkdomein en niet op het leefdomein. In overleg met betrokken partijen is vastgesteld dat voorzieningen in het leefdomein thans afdoende zijn geregeld in de Zorgverzekeringswet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. Voorts zijn in de pilot Zichtbaar in Werk alleen ervaringen opgedaan in het werkdomein. Om die reden wordt hier geen wijziging in aangebracht.

Op een vergelijkbare manier als in de Wet centraliseren tolkvoorzieningen zijn in dit wetsvoorstel de kaders op hoofdlijnen neergelegd en kan uitwerking plaatsvinden bij lagere regelgeving. Hoewel er op dit moment geen concrete plannen zijn voor uitwerking bij lagere regelgeving, kan niet worden uitgesloten dat dit op een later moment nodig blijkt te zijn met het oog op bijvoorbeeld de uitvoering. Te denken valt aan het vastleggen van de vergoeding voor bepaalde hulpmiddelen. Om die reden is gebruikgemaakt van een zogenoemde kan-bepaling. Hiermee wordt de bevoegdheid om bij lagere regelgeving nadere regels te stellen in de wettekst verankerd. In het wetsvoorstel wordt de regelgevende bevoegdheid met betrekking tot voorschriften over

¹¹ <https://www.nivel.nl/nl/publicatie/het-werkt-anders-handreiking-om-de-arbeidsparticipatie-van-mensen-met-een-visuele>

de omvang en de inhoud van de werkvoorziening en de voorwaarden, waaronder de werkvoorziening wordt verleend, gedelegeerd aan de regering. De regelgevende bevoegdheid die ziet op voorschriften van administratieve aard, namelijk die over de vergoeding van de werkvoorziening, wordt rechtstreeks aan de minister gedelegeerd. Doordat de rechten zijn vastgelegd op wetsniveau zijn de rechten van visueel beperkten duidelijk en bestendig, maar blijft de flexibiliteit in de uitvoering behouden door dit bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te regelen.

Aanvraag werkvoorziening

Mensen met een visuele beperking uit de doelgroep Participatiewet kunnen op grond van dit wetsvoorstel een aanvraag indienen bij het UWV. Voor overige vormen van (arbeids)ondersteuning, zoals een jobcoach, blijven zij aangewezen op de gemeente waar zij woonachtig zijn.

Als de gemeente belast is met de re-integratie van de visueel beperkte kan de gemeente ook de werkvoorziening aanvragen bij het UWV.

Als een persoon met een visuele beperking een aanvraag tot een werkvoorziening doet bij een ander bestuursorgaan dan dat bevoegd is, zendt het bestuursorgaan geschriften tot behandeling waarvan kennelijk een ander bestuursorgaan bevoegd is onverwijld door aan dat orgaan. De persoon met een visuele beperking ontvangt gelijktijdig een mededeling daarvan (artikel 2:3, eerste lid, Algemene wet bestuursrecht, hierna: Awb).

Bezwaar en beroep

Het toekennen of afwijzen van een aanvraag voor een werkvoorziening is een besluit in de zin van de Awb. Hiertegen kan de persoon met een visuele beperking in bezwaar bij het UWV en beroep bij de rechtbank, sector bestuursrecht, instellen.

Voor besluiten over overige vormen van (arbeids)ondersteuning, zoals een jobcoach, geldt de bezwaarprocedure bij de gemeente waar zij woonachtig zijn.

Als een persoon met een visuele beperking een bezwaar- of beroepschrift indient bij een onbevoegd bestuursorgaan (bij het college of bij het UWV terwijl het de ander moet zijn) of bij een onbevoegde bestuursrechter, wordt het, onder vermelding van de datum van ontvangst, zo spoedig mogelijk doorgezonden aan het bevoegd orgaan, onder gelijktijdige mededeling hiervan aan de persoon met een visuele beperking (artikel 6:15, eerste lid, Awb).

Hoofdstuk 3. Overige relevante aspecten

3.1. Persoonsgegevens

Op grond van artikel 10h van de Participatiewet krijgt het UWV de (nieuwe) wettelijke taak om visueel beperkten uit de gemeentelijke populatie te ondersteunen met werkvoorzieningen in het kader van hun arbeidsinschakeling.

Op grond van artikel 73a Wet SUWI kan het UWV gegevens die het heeft verkregen bij de uitvoering van een bij of krachtens die of een andere wet, zoals de Participatiewet, aan hen opgedragen taak, verwerken voor de uitvoering van een andere wettelijke taak. Hiermee is geregeld dat een aanvrager in verschillende domeinen niet opnieuw gegevens hoeft aan te leveren. Gegevens die bijvoorbeeld verband houden met de verwerking van een voorziening in het kader van onderwijs, kunnen ook worden gebruikt in het kader van de taak van het UWV voor de arbeidsinschakeling op grond van deze wet. Op die manier hoeft de aanvrager niet telkens dezelfde gegevens aan te leveren. Dit voorkomt

administratieve fouten en administratieve lasten. Artikel 73a van de Wet SUWI regelt verder dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt bepaald welke gegevens kunnen worden gebruikt en dat regels kunnen worden gesteld voor de wijze waarop de gegevensverstrekking plaatsvindt. Gegevens betreffende de gezondheid mogen in dat kader ook verwerkt worden op grond van artikel 9 van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en artikel 30, eerste lid, onderdeel a, Uitvoeringswet AVG. Het gaat hier om het persoonsgegeven dat iemand visueel beperkt is. Het UWV verwerkt gegevens die noodzakelijk zijn voor het toekennen van de werkvoorzieningen aan mensen uit de doelgroep Participatiewet met een visuele beperking. Het wetsvoorstel voldoet ook aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit die volgen uit artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Het doel van dit wetsvoorstel is om visueel beperkten te ondersteunen bij werken met werkvoorzieningen zodat zij in staat worden gesteld zoveel mogelijk op gelijke voet te participeren in de maatschappij met personen zonder visuele beperking. Om dit doel te kunnen bereiken zal het UWV informatie over de betrokkene moeten kunnen verwerken om tot een onderbouwde, passende en rechtmatige ondersteuning te komen. De proportionaliteit is gewaarborgd doordat er slechts gebruik wordt gemaakt van de meest noodzakelijke, tot het minimum beperkte gegevensset.

3.2. Verhouding tot hoger recht

Het VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap geeft specifiek voor mensen met een handicap, waaronder ook mensen met een visuele beperking, een nadere invulling van bestaande mensenrechten. Daarbij gaat het vooral om gelijke behandeling en participatie in de samenleving. Dit wetsvoorstel beoogt de toekenning en verstrekking van werkvoorzieningen aan mensen met een visuele beperking te verbeteren door deze te centraliseren bij UWV. Dit is een verbetering voor de doelgroep en sluit aan bij de doelstelling van het VN-Verdrag.

3.3. Verhouding tot andere nationale regelgeving

In dit wetsvoorstel wordt rekening gehouden met de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA), de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) en de WOOS waarin reeds de werkvoorzieningen voor het werk- en onderwijsdomein zijn opgenomen. Hierbij is opgenomen dat voorzieningen die reeds onder één bepaald domein vallen, niet vanuit een ander domein bekostigd kunnen worden. Dit maakt het mogelijk om per domein een bewuste afweging te maken over de mate waarin een werkvoorziening noodzakelijk is voor de participatie van een visueel beperkte.

Kaderwet zelfstandige bestuursorganen

In de Wajong, de Wet WIA en de WOOS wordt het UWV bij wet aangewezen als uitvoeringsinstantie voor het verstrekken van werkvoorzieningen. Voorgesteld wordt om ook de gemeentelijke taken voor het leveren van werkvoorzieningen op grond van de Participatiewet aan mensen met een visuele beperking te centraliseren bij het UWV. Bij de toevoeging van een taak aan een bestaand zelfstandig bestuursorgaan dient getoetst te worden aan de in artikel 3 van de Kaderwet zelfstandig bestuursorganen neergelegde instellingsmotieven. Bij werkvoorzieningen op grond van de Wajong, de Wet WIA en de WOOS is sprake van taken die zelfstandig op basis van deskundigheid en op afstand van de politiek wordt uitgevoerd. Het gaat om het toekennen van wettelijk vastgelegde voorzieningen (beschikkingen in de zin van de Awb) naar aanleiding van lichamelijke beperkingen waarbij een onafhankelijke medische beoordeling wordt betrokken. Bij de besluitvorming spelen enkel de aard van de beperkingen van de cliënt en de (coördinatie

van) reeds toegekende voorzieningen een rol (geen dubbele verstrekking). De regering respectievelijk de Minister van SZW kunnen op grond van lagere regelgeving de inhoudelijke kaders, de tarieven, de omvang van de voorziening en voorwaarden voor de verstrekking van de voorzieningen vaststellen. Het UWV voert vervolgens strikt regelgebonden de taken uit op grond van de artikelen 34a en 35 van de Wet WIA, 2.22 en 2.23 van de Wajong en artikel 19a van de WOOS. Dit voorstel beoogt zoals genoemd hier de vergelijkbare taken voor het verstrekken van werkvoorzieningen ten behoeve van arbeidsinschakeling van visueel beperkten op grond van de Participatiewet aan toe te voegen. Vanuit het oogpunt van doelmatigheid, met name de goede aansluiting bij andere zbo-taken van het UWV, is het van belang om ook deze taken door het UWV te laten uitvoeren. Een voordeel van deze keuze is dat geen andere uitvoerder kennis en expertise hoeft op te bouwen over deze specifieke materie en dat met het UWV als uitvoerder de continuering van een goede uitvoering gewaarborgd blijft. Op die manier worden, net als bij de tolkvoorziening, de vruchten van de bestaande expertise en organisatie op het vlak van de werkvoorzieningen voor visueel beperkten zoveel mogelijk geplukt en wordt de cliënt één herkenbaar loket geboden waarachter taak en de bevoegdheid samen zijn gebracht. Het motief om deze taak bij het UWV te beleggen is dan ook de onafhankelijke oordeelsvorming op basis van specifieke deskundigheid.

Hoofdstuk 4 Flankerende maatregelen

Als flankerende maatregel bij de voorgenomen wetswijziging en als follow up op het gevoerde overleg is de sector gevraagd om SZW, samen met UWV en gemeenten te adviseren over de vraag hoe en op welke wijze een passende en werkbare signaleringsfunctie zou kunnen worden vormgegeven, zodat mensen met een visuele beperking tijdig bij gemeenten in beeld komen. Het is immers van groot belang dat mensen met visuele beperking in beeld zijn, passende ondersteuning ontvangen en aan het werk worden geholpen.

Op 14 juli 2021 is de verkenning over een servicepunt en signaleringsfunctie beschikbaar gekomen. Thans wordt de verkenning bestudeerd met het oog op besluitvorming. Dit vergt een zorgvuldig proces. Streven is dat deze besluitvorming in het najaar kan plaatsvinden.

Hoofdstuk 5 Financiële gevolgen en regeldruk

Financiële gevolgen

Visueel beperkten die onder de doelgroep van de Participatiewet vallen, kunnen zich voortaan bij het UWV in plaats van gemeenten melden voor specifieke werkvoorzieningen. Gemeenten hoeven deze voorzieningen niet langer te verstrekken. De middelen hiervoor worden overgeheveld van de Integratie-uitkering Sociaal Domein naar het UWV. De voorzieningen worden met name aan het begin van de loopbaan verstrekt en daardoor gaat het per persoon om eenmalige kosten. De benodigde middelen zijn constant, ondanks de ingroei van de doelgroep. Structureel gaat het om een overheveling van 0,6 miljoen euro voor de kosten voor de werkvoorzieningen. Ook is er sprake van uitvoeringskosten. Hieronder zijn de budgettaire effecten vanaf inwerkingtreding per 1-1-2023 tot de begrotingshorizon weergegeven, afgerond op honderdduizend euro.

Budgettaire gevolgen (x mln euro's)	2022	2023	2024	2025	2026
Re-integratiebudget UWV	0	0,6	0,6	0,6	0,6
Participatiebudget GF	0	-0,6	-0,6	-0,6	-0,6

Regeldruk

Doel van dit wetsvoorstel is de positie van mensen met een visuele beperking te verbeteren door de verstrekking van specifieke werkvoorzieningen te beleggen bij UWV (in plaats van bij gemeenten). Hiervan wordt betere dienstverlening aan de burger verwacht.

Deze paragraaf brengt de effecten ten aanzien van de regeldruk van dit wetsvoorstel in kaart.

Onder regeldruk wordt hier verstaan: administratieve lasten en inhoudelijke nalevingkosten voor burgers, bedrijven en professionals. Het wetsvoorstel heeft geen gevolgen voor de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor professionals en bedrijven. Het wetsvoorstel heeft wel invloed op de ontwikkeling van de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor burgers. Naar verwachting zal dit effect sterk wisselen van persoon tot persoon. Zo zal een persoon die naast de specifieke werkvoorzieningen die straks bij UWV zijn belegd nog een werkvoorziening via de gemeente ontvangt mogelijk een verzwaring van administratieve lasten ervaren, omdat deze persoon nu bij meerdere partijen een aanvraag moet indienen. Echter kunnen er ook mensen zijn die na of naast een onderwijsvoorziening ook een specifieke werkvoorziening nodig hebben. De onderwijsvoorziening loopt op dit moment al via het UWV. Voor deze personen zal er sprake zijn van een lastenverlichting, omdat zij nog slechts met één partij te maken hebben. Hierbij moet worden aangetekend dat de gemeente die immers belast is met de re-integratie van de visueel beperkte ook de werkvoorziening kan aanvragen bij het UWV.

Hoofdstuk 6 Advies en consultatie

PM: wordt ingevuld na ontvangst van de commentaren bij uitvoeringstoets

Hoofdstuk 7 Inwerkingtreding en overgangsrecht

De Aanwijzingen voor de regelgeving¹² schrijven voor dat een wet in werking treedt met ingang van 1 januari of 1 juli. Dit zijn de zogeheten vaste verandermomenten. Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. De beoogde datum van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel is 1 januari 2023. Verder schrijven de Aanwijzingen voor de regelgeving voor dat in het geval de regeling direct relevant is voor medeoverheden de termijn tussen de publicatiedatum van een wet en het tijdstip van inwerkingtreding minimaal drie maanden is (de minimuminvoeringstermijn). Dit betekent dat ernaar gestreefd wordt om het wetsvoorstel op 1 oktober 2022 te publiceren. De toepassing van vaste verandermomenten en een minimuminvoeringstermijn zorgen ervoor dat degenen tot wie de regeling zich richt, niet op te veel verschillende momenten worden geconfronteerd met wijzigingen van regelgeving en dat ze tijd krijgen om zich hierop voor te bereiden.

Daarnaast voorziet dit wetsvoorstel in overgangsrecht met betrekking tot de aanvragen voor werkvoorzieningen ten behoeve van visueel beperkten die voorafgaand aan het

¹² Stcrt. 2017, 69426.

moment van inwerkingtreding van het wetsvoorstel zijn ingediend. Daarvoor geldt dat de artikelen 7, 8a en 10e van de Participatiewet, zoals die luiden onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, van toepassing blijven. De reden dat de overgangsbepaling niet in de te wijzigen regeling, de Participatiewet, wordt opgenomen is dat dit gelet op de beperkte geldigheidsduur onwenselijk is. De overgangsbepaling is namelijk enkel nodig voor de duur van de beslistermijn van het college van burgemeester en wethouders op een aanvraag voor een werkvoorziening.

II. ARTIKELSGEWIJS

Artikel I, onderdeel A (artikel 7, tiende lid)

In artikel 7 van de Participatiewet is de gemeente aangewezen voor ondersteuning bij arbeidsparticipatie van mensen die behoren tot de doelgroep. In het tiende lid van artikel 7 is nu al een uitzondering gemaakt voor ondersteuning aan personen met een auditieve beperking. Met dit wetsvoorstel wordt in het tiende lid een wijziging voorgesteld om naast artikel 10g, voor de auditief beperkten, artikel 10h toe te voegen voor de visueel beperkten. Door artikel 10h aan artikel 7, tiende lid, toe te voegen, is een uitzondering gemaakt op het slot van artikel 7, eerste lid, onderdeel a, en is de verantwoordelijkheid bij de gemeente weggenomen voor zover het werkvoorzieningen voor visueel beperkten betreft, die in artikel 10h worden genoemd. Het UWV krijgt door het voorgestelde artikel 10h van de Participatiewet de taak om visueel beperkten te ondersteunen bij arbeidsinschakeling door verstrekking van werkvoorzieningen. Dit laat onverlet dat de gemeente verantwoordelijk blijft voor de arbeidsinschakeling van de visueel beperkten in den brede. Gemeenten blijven dus verantwoordelijk voor de verstrekking van een jobcoach en vervoersvoorzieningen.

Artikel I, onderdelen B en C (artikelen 8a en 10e)

Het wetsvoorstel uitvoeren breed offensief¹³ bevat onder meer een wijziging van de artikelen 8a en 10e van de Participatiewet. In deze artikelen is de verordeningplicht van de gemeenteraad geregeld. Artikel 8a, onderdeel f, sub 2, bevat de plicht om aan te geven op welke wijze het college voorzieningen verstrekt die bestaan uit een noodzakelijke intermediaire activiteit in het geval er sprake is van een visuele of motorische handicap. In artikel 10e, tweede lid, onderdeel c, sub 2, is de verordeningplicht opgenomen voor voorzieningen die bestaan uit een noodzakelijke intermediaire activiteit die gericht is op ondersteuning bij arbeidsinschakeling en noodzakelijk geachte voorziening gericht op arbeidsinschakeling in het geval er sprake is van een visuele of motorische handicap.

Het is als gevolg van het onderhavige wetsvoorstel niet langer nodig om in een verordening nadere regels te stellen over personen met een visuele handicap. Met het vervallen van de zinsnede "visuele of" in de artikelen 8a en 10e vervalt de plicht van de gemeenteraad om in een verordening nadere regels te stellen ten aanzien van personen met een visuele handicap.

Vanwege deze tekstuele afhankelijkheid tussen onderdelen B en C en het wetsvoorstel uitvoeren breed offensief is bezien of het noodzakelijk is de samenloop met het onderhavige wetsvoorstel te regelen. Besloten is om vooralsnog geen samenloopbepaling op te nemen, omdat op dit moment niet vaststaat dat een samenloopprobleem zich daadwerkelijk zal voordoen. Het is de verwachting dat het wetsvoorstel uitvoeren breed offensief eerder in werking zal treden dan het voorliggende wetsvoorstel.

¹³ Kamerstukken II 2019/20, 35394, 2.

Artikel I, onderdeel D (artikel 10h)

Dit artikel regelt de aanspraak op een werkvoorziening bij het UWV door visueel beperkten in de Participatiewet. Onder werkvoorziening vallen onder andere de brailleleesregel, een voorleeshulp en noodzakelijke aanpassingen in software. Op grond van een algemene maatregel van bestuur kunnen deze aanspraken verder worden uitgewerkt.

Op grond van dit wetsvoorstel krijgt het UWV de taak om werkvoorzieningen gericht op arbeidsinschakeling toe te kennen en te bekostigen aan personen met een visuele beperking die behoren tot de doelgroep van de Participatiewet.

De gemeente is in den brede belast met de re-integratie van de visueel beperkte. Daarom is bepaald dat de gemeente naast de betrokkene zelf ook de werkvoorziening kan aanvragen bij het UWV.

In het tweede lid wordt geregeld wat er onder een werkvoorziening valt. Het gaat niet om een jobcoach en vervoersvoorzieningen. Hiervoor blijft de gemeente verantwoordelijk.

Het UWV vergoedt een werkvoorziening op basis van deze wet. Het vierde lid regelt dat bij algemene maatregel van bestuur nadere regels kunnen worden gesteld over de nadere invulling van de aanspraak van de werkvoorziening en de voorwaarden waaronder deze door het UWV worden bekostigd.

In het voorgestelde vijfde lid zijn, gelijk aan artikel 19a van de WOOS en artikel 10g van de Participatiewet, een serie bepalingen van de Wajong van toepassing verklaard. Dit zorgt voor een uniforme werkwijze voor het UWV. Deze bepalingen regelen de intrekking en herziening van de aanspraak, terugvordering (art. 2:59 Wajong) en een informatieplicht om als gebruiker de noodzakelijke gegevens bij het UWV aan te leveren (art. 2:7 Wajong). Daarbij is een artikel toegevoegd dat een bevoegdheid aan het UWV geeft tot het opleggen van een bestuurlijke boete bij niet-naleving van de informatieplicht (art. 2:69 Wajong).

Het UWV handelt, net als bij artikel 19a van de WOOS en artikel 10g van de Participatiewet, volgens het vijfde lid overeenkomstig artikel 2:58 Wajong bij het herzien of intrekken van de toekenning van werkvoorzieningen.

Artikel 10h, zesde lid, van de Participatiewet geeft het UWV de mogelijkheid om een werkvoorziening te weigeren als de persoon onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt bij de aanvraag. Verder regelt dit lid dat het UWV een werkvoorziening kan weigeren als de persoon een aanspraak kan maken op voorzieningen die zijn getroffen voor de ondersteuning bij de arbeidsinschakeling of -ondersteuning op basis van een andere wet (de Wmo 2015, de Wajong, de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), de WIA of de WOOS). Het zesde lid is geformuleerd als een bevoegdheid, zodat in bepaalde gevallen ervoor kan worden gekozen om de werkvoorziening voor een bepaalde activiteit vanuit verschillende domeinen te bekostigen. Het UWV vult deze bevoegdheid vervolgens in met eigen beleidsregels zodat duidelijk is uit welk domein een activiteit prioritair bekostigd wordt (zie titel 4.3 van de Awb). Het UWV sluit hierbij aan bij de bestaande praktijk.

In het zevende lid wordt geregeld dat bij ministeriële regeling regels kunnen worden

gesteld over de vergoeding van de werkvoorziening. Voor een toelichting op dit punt wordt verwezen naar hoofdstuk 2 van het algemeen deel.

Deze memorie van toelichting wordt ondertekend mede namens de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

D. Wiersma

CONCEPT